

Egészséges életmódra nevelés programja, az

egészségtudatos iskolai táplálkozás

INNOVÁCIÓ

(Alsó tagozat)

2010/2011

2011/2012

2012/2013

2013/2014

2014/2015-ös tanévekre

1. **Megvalósítás helyszíne:**

régió: CSONGRÁD MEGYE

település: MAKÓ

cím: 6900, SZIKSZAI UTCA 4.

az intézmény(ek) neve: SZIKSZAI GYÖRGY REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA

a szerző(k) neve: VASS RENÁTA, BERCELI SÁNDOR ZSOLTNÉ

2. **Az innováció alkalmazási területe**

ÁLTALÁNOS ISKOLA, ALSÓ TAGOZAT

Kompetenciák: IKT, Szociális, életvitel és környezeti nevelés és Életpálya építés

3. **A program/ programelem tartalmának összefoglalása:**

Innováció: saját fejlesztések:

Egészséges életmódra nevelés programja, az egészségtudatos iskolai táplálkozás

Az Egészséges életmódra nevelés programja a Szikszai György Református Általános Iskola Pedagógiai programjának része, így fenntartása folyamatos az egymást követő tanévekben. Ennek az intézményi innovációnak a megvalósításához a korábbi évek gyakorlatán túl fokozottan számítunk iskolán kívüli szereplők közreműködésére. A projekt programjainak frissítése során együttműködést tervezünk az ENI Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a Magyar Vöröskereszt területi szervezetével, a védőnővel, dietetikussal, az iskola orvosával és a szülőkkel. A táplálkozási szokások megismerésére iskolai rendezvénysorozatot tervezünk (népek ételei, gyümölcsnap, salátaóra, plakátkészítő verseny).

Az innováció céljai:

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem legfontosabb területeit, életkoruknak megfelelően. Emellett legyenek képesek az egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, a bevált szokások gyakorlására. Mindazonáltal sajátítsák el a helyes testápolás szokásait.

A program előzményei

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba bekapcsolódik. Az iskola a szocializáció kiemelkedő helyszíne, így itt lehetőség nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásformáinak kialakítására és begyakorlására.

Iskolánk, a makói Szikszai György Református Általános Iskola már a korábbi években is figyelmet fordított arra, hogy egészségfejlesztő iskola legyen. Ezt bizonyítja, hogy elősegítette a tanulók és tantestület egészségének a védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

Az iskolai egészségnevelés összefügg a pedagógusok magatartásával és az intézmény szervezettségével is. Az iskola egészséges környezetben, a város külterületén helyezkedik el, biztosítja az egészségügyi szolgáltatásokat, és a nyugodt környezetet. Az iskola tárgyi feltételei is adottak az egészségmegőrzés elősegítéséhez. (rendszeres szellőztetés, jó minőségű berendezések, korszerű világítás). Az intézmény rendszeresen tájékozódik a tanulók egészségi állapotáról. Emellett nagyon fontosnak tartja az egészséges étkezést, és a mindennapi testmozgást.

Az egészségfejlesztés minden tantárgyba bevonható. Az intézményben a tanórákon kívüli tevékenységek alkalmával, napközis foglalkozásokon helyenként már korábban is megjelent az egészségfejlesztés, melyeken a pedagógusok a játékok-adta lehetőségekkel elősegítették a tanulók egészséges személyiségfejlődését és megemlítették az egészséges táplálkozás fontosságát.

A program rövid összefoglalása:

Az innovációt három modulból épül fel. Az első és a második modult a Talentum- tábor két napján valósítjuk meg, a harmadik modult pedig egy tanítási napon.

A táborban gyermekközpontú oktatás folyik, amely mellett megjelenik a tehetséggondozás és a hátrányos helyzetű gyerekek segítése is.

A tanulókat a témák sokféleségével ismertetjük meg, amelyet biztosít az előadók szakképzettsége. A táborban a tanulók egész nap vegyes összetételben vesznek részt, mind az alsó, mind a felső tagozatból jönnek tanulók. Így a vegyes életkor elősegíti az alsós és felsős osztályok együttnevelését, együttműködését.

A modulok alkalmával különböző előadásokat hallgatnak meg a tanulók az egészséges táplálkozásról, az egészséges életmódról és a szervedélybetegségek megelőzéséről. Mindegyik előadáshoz gyakorlati ismeretek is kapcsolódnak, ami a tanulók motivációját és aktív részvételét segíti elő.

Programok:

I. modul: Az egészséges táplálkozás:

Megismerkednek a tanulók a zöldségek, gyümölcsök, gabonafélék és magok jellemzőivel és fajtáival. Emellett a mézről, mint természetes édesítőszerrel is előadást hallhatnak.

II. modul: Az egészséges életmód

A tanulók előadásokat hallhatnak iskolaorvostól, dietetikustól, természetgyógyásztól és a rendőrség egyik munkatársától. Így megismerkednek a tanulók az egészséges életmód lehetőségeivel, az egészségvédelem és egészségmegőrzés lépéseivel

III. modul: Üzemlátogatások

A látogatások során a tanulók betekintést nyernek az alapanyagokból készített táplálékok előállításába. Megismerkednek az egyes munkafázisokkal, végigkövetik, hogyan lesz az alapanyagból kész termék.

A program célkitűzései:

1. Az innováció legfontosabb feladata, hogy a tanulók legyenek tisztában a betegség és egészség fogalmával.
2. Ismerjék meg testrészeiket, ezeknek funkcióit és higiéniáját.
3. Sajatítsák el a helyes fogápolás szabályait, a fogváltás tényét.
4. Ismerjék a táplálkozás alapvető szabályait, az egészség szempontjából fontos ételeket.
5. Ügyeljenek a helyes testtartására, ismerjék a látást veszélyeztető tényezőket.

A gyerekek ismerjék meg a testük egészségének fenntartásához szükséges összetevőket, lehetőségeket (egészséges táplálkozás, betegségmegelőzés, egészséges életmód fontosságát) és alakuljon ki igényük ezen lehetőségek és szokások fenntartása iránt.

A program célkitűzéseire tartozik az is, hogy fejlesszük a tanulók kompetencia területeit, kiemelten az IKT, a Szociális, életvitel és környezeti nevelés, és Életpálya építés területeit. Alsóbb osztályban a családban és az óvodában tanult egészség megóvása érdekében kialakított alapkészségeket erősítjük meg, és fejlesztjük tovább.

Emellett az előadók meghívásánál, az üzemek kiválasztásánál, az üzemek látogatására szánt időtartamnál figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, és az adott osztály érettségét, fejlettségi szintjét, teherbírását.

A program feladatai:

A program legfontosabb feladata: az egészséges táplálkozás, egészséges életmód és betegségmegelőzés megismertetése, felfedeztetése, fontosságára való figyelemfelhívás, és fenntartására való törekvés.

A Talentum-tábor, egy majdani egészségnap és az üzemlátogatások alkalmával az egészséges életmód és egészséges táplálkozás területeire vonatkozó ismereteket bővítjük.

Képességeket, jártasságokat alakítsunk ki, melyek segítségével a tanulók szokásrendszerévé válik az egészségtudatos viselkedés.

Várható eredmények

A tanulók minden oldalról körüljárva megismerik az egészséges életmód és egészséges táplálkozás területeit, összefüggéseit és egymásra hatását. A gyerekek szemlélete megváltozik. Rájönnek, felfedezik ezen ismeretek fontosságát. Ezáltal törekedni fognak az egészséges életmód és egészséges táplálkozás szokásainak fenntartására. Esetleg táplálkozási

szokásaik is módosulnak. A programok során a gyerekek megszeretik a nyersen fogyasztott zöldségeket. Emellett közvetetten hatást gyakorolunk a tanulók mikrokörnyezetének egészségszemléletére is. Otthon is igényelni fogják a nyersen fogyasztott zöldségeket, amit eddig nem ettek meg.

A gyerekek egymáshoz való viszonya is átalakul. A közös munka által (saláta- és péksütemény készítés) közelebb kerülnek egymáshoz

Fenntarthatóságot biztosító tényezők:

- anyagi forrás
- a fenntartó támogatása
- több évre kidolgozott feladatrendszer
- a pedagógusok együttműködése
- együttműködés az előadókkal

Intézményen belüli kapcsolatok:

- a) védőnő
- b) gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (kapcsolattartás más intézményekkel és szülőkkel)
- c) osztályfőnök

Intézményen kívüli kapcsolatok:

- a) gyermekorvos és iskolaorvos
- b) rendőrség
- c) szülők
- d) Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- e) Magyar Vöröskereszt
- f) dietetikus
- g) természetgyógyász

1. modul rész címe/neve: Az egészséges táplálkozás

A modul célja

1. Célunk, hogy megtanítsuk a gyerekeket az egészséges táplálkozás alapelveire, megismertessük velük a táplálkozási ismereteket, szokásokat, felfedezzék az egészséges életmód fontosságát.
2. Meg kell értetni a tanulókkal a helyes, kiegyensúlyozott táplálkozás fontosságát, és betegségmegelőző szerepét.
3. Ismerjék meg a tanulók a nyers ételek fogyasztásának fontosságát.
4. Törekedjenek a tartósítószer, vegyszer nélküli élelmiszerek fogyasztására.
5. Kerüljék a túlzott sófogyasztást.
6. Lehetőséget biztosítani a tanulóknak a szakemberekkel való beszélgetésre, a téma több oldalról való körüljárására, és mindezek gyakorlatban való kipróbálására is. (Fontosabb kérdések, témakörök lehetnek: Mit együnk? Miért eszünk?, Mennyit és mikor együnk? A táplálék útja, Táplálékok és a fogaink, Fogaink barátai, ellenségei, Vitaminok fajtái, jelentőségük, Vitaminpótlás lehetőségei, Gyümölcsfajták, Gyümölcsfogyasztás lehetőségei, Zöldségfogyasztás, A zöldségek sokasága, Édesítésre használható szerek)
7. Megismerkednek az ételkészítés fortélyaiival (saláta és péksütemény), felismerik, hogy milyen élelmiszereket vásároljunk.

A modul feladata

A tanulók megismerkednek az egészséges táplálkozás lehetőségeivel, táplálékaink összetevőivel, a vitaminokkal, zöldségfélékkel és a gyümölcsökkel.

Megbeszéljük a cukrok és a zsírok szerepét a táplálkozásban, és ezáltal megismerkedünk az édesítésre használható szerekkel (méz, mesterséges édesítők).

A tanulók találkoznak az új alapanyagokkal és a reformkonyha sajátosságaival.

Tevékenység/ téma/program	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
<p>Elmélet és gyakorlat alkalmazása (Előadások meghallgatása az egészséges táplálkozás témaköréről)</p>			
<p>1. Zöldségek és gyümölcsök fajtái, élettani hatásai, jellemzői, fontosságuk</p> <p>Zöldség- és gyümölcssaláta készítése az előadó által hozott alapanyagokból, az ő módszere alapján</p> <p>A végtermék megkóstolása</p> <p>A munkafolyamat értékelése</p>	<p>Az előadó által biztosított eszközök</p> <p>Konyhai eszközök, evőeszközök</p>	<p>Előadó (szakács)</p> <p>Pedagógusok</p>	<p>2x2 óra</p>
<p>2. Gabonafélék és magok megismerése, összetevői, az egészségre gyakorolt hatása, fontossága, jellemzői</p> <p>Egészséges alapanyagokból készített péksütemény folyamatának figyelemmel</p>	<p>Konyhai eszközök</p> <p>Az előadó által biztosított eszközök</p>	<p>Előadó pedagógusok</p>	<p>2 óra</p>

kísérése A tanulók aktív részvétele a munkafolyamatban A vendégváró falatok megkóstolása A munkafolyamat értékelése			
3.A méz mint természetes édesítőszer A méz keletkezése, hatása, fontossága A méz kipróbálása zöldség és gyümölcs alapanyagokkal	Power Point bemutató Projektor, laptop konyhai eszközök, evőeszközök az előadó által biztosított eszközök	Pedagógusok előadó	2 óra

Várható eredmények:

A tanulók megismerik az egészséges alapanyagokból készített élelmiszereket, az egészséges táplálkozás összetevőit, feltételeit és hatásait.

E módszer segítségével ráébrednek a tanulók az egészséges táplálkozás fontosságára, a helyes táplálkozás lehetőségére. Ezután majd jobban odafigyelnek a táplálkozásukra.

Megszeretik az új alapanyagokat, és a reformkonyha sajátosságait, így bekapcsolják mindennapi életükbe, étkezésükbe is.

2. modul rész címe/neve: Az egészséges életmód

A modul célja

1. Egészséges életmód feltételeinek megismerése és kialakítása.
2. Egészségmegőrzés és betegségmegelőzés igényének kialakítása és fontosságának ismertetése.
3. Megismerjék a túlzott sófogyasztás ártalmait.
4. Ismerjék meg a beteglátogatás szabályait.
5. Ismerjék meg a gyógyszertárakat, feladatukat, és a gyógyszerfogyasztás szabályait.
6. Lehetőséget biztosítani a tanulóknak a szakemberekkel való beszélgetésre, a téma több oldalról való körüljárására, és mindezek gyakorlatban való kipróbálására is. (Fontosabb kérdések, témakörök lehetnek: Mit együnk? Miért eszünk?, Mennyit és mikor együnk? A táplálék útja, Táplálékok és a fogaink, Fogaink barátai, ellenségei, Vitaminok fajtái, jelentőségük, Vitaminpótlás lehetőségei, Gyümölcsfajták, Gyümölcsfogyasztás lehetőségei)

A modul feladata

Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódokat, szokásokat, és az ezeket befolyásoló tényezőket. Sajtáítsák el az egészségmegőrzés és betegségmegelőzés lehetőségeit és fontosságát.

Ismerjék meg a gyógyszertárak szerepét és feladatát.

Tevékenység/ téma/program	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
Előadás a fiatalkori betegségekről, megelőzéséről, a táplálék szervezetbe kerüléséről			
<p>1. Iskolaorvos előadása</p> <p>Egészség-betegség, a test felépítése, az érzékszervek és védelmük, funkcióik; mozgásszervek és védelmük</p> <p>A betegség tünetei</p> <p>Tisztálkodás (köröm, kéz, láb, haj)</p> <p>Gyakorlatok a lúdtalp és a gerincferdülés megelőzésére</p> <p>Természetes alapanyagokból készített müzli és joghurt kóstolása</p>	<p>Az előadó által biztosított eszközök</p> <p>Konyhai eszközök</p>	<p>Előadó pedagógusok</p>	<p>1 óra</p>
<p>2. Dietetikus előadása</p> <p>Ételpiramis, édesség, üdítő</p> <p>Gyümölcsök, zöldségek fontossága, szerepe a táplálkozásban</p> <p>Növényi rostok, vitaminok</p> <p>Betegségek megelőzésére</p>	<p>Az előadó által biztosított eszközök</p> <p>Power Point bemutató</p> <p>Projektor, laptop</p> <p>Konyhai eszközök</p>	<p>Előadó pedagógusok</p>	<p>1 óra</p>

irányuló helyes táplálkozás szokásainak kialakítása, veszélyforrások kiküszöbölése			
3. Természetgyógyász előadása Gyógyszerek, gyógyszertárak szerepének megismerése Gyógyszerfogyasztás alapvető szabályait ismerje Gyógyteák ismertetése, kóstolása Fungimüzli kóstolása	Az előadó által biztosított eszközök Konyhai eszközök	Előadó pedagógusok	1 óra

Várható eredmények:

Megismerik a helyes, egészséges életmód feltételeit, a betegség megelőzés lehetőségeit és forrásait. Ismereteket szereznek a szenedélybetegségek veszélyeiről és káros hatásairól. Kialakul a tanulóknban az egészséges életmódra való törekvés, és káros szenedélyektől mentes életmód. Ezután egymás- és társaik egészségének védelmére nagyobb figyelmet fordítanak. Emellett felismerik a rendszeres testmozgás egészségre gyakorolt hatását és fontosságát, amely megjelenik mindennapi életükben is.

3. modul rész címe/neve: Üzemlátogatások

A modul céljai:

1. Megismerteti a tanulókkal az egyes üzemek működését.
2. Betekintést nyerjenek a tanulók az egészséges alapanyagokból készített táplálékok előállításába.
3. Megismerkedjenek az üzem munkafázisaival, végigkövessék a munkafolyamatot.

A modul feladata

A tanulók részletes betekintést nyerjenek a munkafolyamatok fázisaiba, kivitelezésébe. Megismerjék a táplálék útját az alapanyagtól a késztermékig. Gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek a tanulók a munkafolyamat menetéről.

Tevékenység/ téma/program	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
Egy kenyérgyár meglátogatása - a munkafázisok megismerése és sajátosságai - a liszt útja a kenyérig - friss péksütemény kóstolása	Az üzem által biztosított eszközök	előadó pedagógusok	2 óra

Mézkészítés - a méz útja a virágportól a mézes csuporig - részfolyamatok megismerése - mézkóstolás	Az előadó által biztosított eszközök	Előadó pedagógusok	2 óra
--	---	---------------------------	--------------

Várható eredmények:

A tanulók megkóstolják a természetes alapanyagokból készült élelmiszereket. Megismerik előállításuk folyamatát, gyakorlati tapasztalatokat szereznek munkafolyamataikról. Törekcsenek az egészséges alapanyagokból készült élelmiszerek fogyasztására.